

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. การอภิปรายผลของการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การหาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

เป็นขั้นตอนการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา และขยายภารกิจของการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ของชุมชนและแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เป็นขั้นตอนที่ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 3 การยกร่างรูปแบบจากการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบผลสำเร็จภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ในขั้นตอนนี้เป็นการยกร่างรูปแบบจากการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ประสบผลสำเร็จภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และศึกษาเอกสารที่

เกี่ยวข้อง เพื่อยกร่างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การสร้างและยืนยันรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการตอบแบบสอบถามของคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัดซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิระดับโรงเรียน จำนวน 2 คน

ระยะที่ 3 การทดลองและประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะนี้เป็นการนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาทดลองใช้จริงกับโรงเรียนบ้านโนน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลังจากดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่เป็นพื้นที่ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. การสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อผลการใช้รูปแบบ
เป็นการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อผลการใช้
รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลศรีชมภู จำนวน 5 คน ผู้บริหารโรงเรียนบ้านโนน จำนวน 1 คน ครู จำนวน 4 คน
ผู้แทนกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 25 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คนและ
ตัวแทนนักเรียนจำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 57 คน

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลของการวิจัย 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ผล
การศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน 2) ผลการสร้างและการ
ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน
เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน

ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชน
เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของผู้บริหาร
โรงเรียน ครู และประธานกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2559 ตาม
บทบาทหน้าที่ของชุมชนและแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= 0.30)
เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการจัด

การศึกษา ($\bar{x} = 4.04$, S.D.= 0.44) ด้านการบริหารการศึกษา ($\bar{x} = 4.00$, S.D.= 0.41) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ($\bar{x} = 3.79$, S.D.= 0.64) ตามลำดับ และระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา ($\bar{x} = 3.47$, S.D.= 0.59) และด้านประเมินผลการจัดการศึกษา ($\bar{x} = 3.34$, S.D.= 0.30)

2. ผลการสร้างและการยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเอกสารรูปเล่มที่มีสาระสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการตามรูปแบบเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิด

1.1 เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ พัฒนาการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

1.2 เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่ผลักดันให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุนตรวจสอบผลการพัฒนาโรงเรียนวิเคราะห์และหาจุดพัฒนาการศึกษาตลอดจนร่วมรับรู้ความเจริญก้าวหน้าภาคภูมิใจในผลงานการพัฒนาการศึกษาาร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.2 เพื่อพัฒนาโรงเรียน

2.3 เพื่อพัฒนาชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 รูปแบบกระบวนการ

3.1 กระบวนการ 5 ร่วม ได้แก่ การร่วมคิด (Thinking Participation) การร่วมวางแผน (Planning Participation) การร่วมปฏิบัติ (Implementing Participation) การร่วมประเมินผล (Evaluation Participation) การร่วมชื่นชม (Coagulation Participation)

3.2 คณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการมาจาก 5 กลุ่ม ได้แก่

3.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- 3.2.2 เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน
 - 3.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.2.4 กรรมการสถานศึกษา
 - 3.2.5 โรงเรียน
 - 3.3 ขอบข่ายและภารกิจงานจัดการศึกษา 5 งาน ได้แก่
 - 3.3.1 ด้านการบริหารการศึกษา
 - 3.3.2 ด้านการจัดการศึกษาได้แก่
 - 3.3.3 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา
 - 3.3.4 การมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัด
 - 3.3.5 ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา
 - 3.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
 - 3.4.1 สร้างความตระหนัก
 - 3.4.2 สร้างบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU)
 - 3.4.3 แต่งตั้งคณะกรรมการ
 - 3.4.4 ร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
 - 3.4.5 ร่วมกันระบุเป้าหมาย
 - 3.4.6 วางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์
 - 3.4.7 การจัดทำแผนปฏิบัติงาน/จัดสรรงบประมาณ
 - 3.4.8 การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงาน
 - 3.4.9 การประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน
 - 3.4.10 การรายงานผล
- องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ
- ระยะที่ 1 ระยะวางแผนและเตรียมความพร้อม (Planning Stage)
- 1.1 ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาตามรูปแบบ
 - 1.2 จัดประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักและความเข้าใจ
 - 1.3 จัดประชุมอบรมสัมมนาให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้
- สามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.4 จัดเตรียมงบประมาณ อาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้และ

บุคลากร

1.5 ประชุม เพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้รูปแบบ

ระยะที่ 2 การดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ (Operation Stage)

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาและทำความเข้าใจกับรูปแบบ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวก

ให้กับกรรมการสถานศึกษาและครู

2.3 ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นระยะ

2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 5 ผลที่เกิดหลังการใช้รูปแบบ

5.1 ผลต่อผู้เรียน

5.2 ผลต่อสถานศึกษา

5.3 ผลต่อชุมชน

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.41) โดยพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.53) องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.36) องค์ประกอบที่ 5 ผลที่เกิดหลังการใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.43) ตามลำดับและความเป็นไปได้ในภาพรวม มีค่าความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.45) โดยพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 5 ผลที่เกิดหลังการใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.48) องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.38) องค์ประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิดและองค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อ

ส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการทดลองใช้รูปแบบทำให้ได้ผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบ คือ กลุ่มบุคคล ทั้ง 5 กลุ่มในชุมชน ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน องค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมพู คณะกรรมการสถานศึกษา และโรงเรียนบ้านโนน สม่ครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของ ชุมชนและแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยปฏิบัติภารกิจงาน 5 ด้าน คือ การบริหารจัดการศึกษา การ จัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา การกำกับดูแล และตรวจสอบการ จัดการศึกษา และการประเมินผลการจัดการศึกษา มีกระบวนการปฏิบัติงาน ตั้งแต่สร้าง ความตระหนักการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน และกลุ่มบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเห็นความสำคัญของการ จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม การสร้างบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ของกลุ่มบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม เพื่อสร้างความผูกพันที่จะทำงานร่วมกัน หรือแก้ปัญหาาร่วมกัน การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมเพื่อทราบจุดแข็งและจุดอ่อนของการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัด การศึกษา ด้านการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ด้านการ กำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา และด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา สรุปรวมจุดแข็งและจุดอ่อนของการดำเนินงานแต่ละด้าน แล้วระบุเป้าหมายในการทำงาน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ แล้วจัดทำแผนร่วมกัน ทั้งแผนงาน/ โครงการ และแผนปฏิบัติการ จนได้โครงการทั้งหมด 14 โครงการ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ แล้ว ได้ทำการประเมินผลโครงการเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน ผลปรากฏว่าส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงดังนี้

3.1.1 ผลต่อผู้เรียน

ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นทั้งผลการทดสอบระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับปฐมวัย โดยผู้เรียนระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมได้ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการธรรมชาติของเด็กปฐมวัยและผ่านการประเมินมาตรฐาน การศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย 4 มาตรฐาน 17 ตัวชี้วัด ผู้เรียนระดับประถม ศึกษา มี ผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา 6 มาตรฐาน 26 ตัวชี้วัด

3.1.2 ผลต่อสถานศึกษา

สถานศึกษามีความเข้มแข็งเพราะชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อีกทั้งสถานศึกษาเห็นความสำคัญของชุมชน และให้การสนับสนุนบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้ได้รับความไว้วางใจ ศรัทธาและเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาจากชุมชน จะเห็นได้จากสถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านภูมิทัศน์ โดยได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมกันปรับภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ให้สวยงามโดยการตัดตกแต่งกิ่งไม้ในโรงเรียนและระดมทุนในการก่อสร้างสนามเด็กเล่น และห้องสมุดใหม่ นอกจากนั้นยังได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดบึงกาฬและองค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการก่อสร้างอาคารเรียน จำนวน 1 หลัง 5 ห้องเรียน และอาคารเครื่องเล่นสนาม จำนวน 1 หลัง เพื่อรองรับการรวมศูนย์ของใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างเสริมพัฒนาการให้กับเด็ก เพื่อให้เป็นศูนย์ปฐมวัยต้นแบบของตำบล โดยนำเอาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ศูนย์มารวม นอกจากนั้นสถานศึกษายังได้รับความไว้วางใจ และความภาคภูมิใจจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

3.1.3 ผลต่อชุมชน

จากการนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลให้ ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ค่านิยมของชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและยั่งยืนเมื่อชุมชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ ดูแลต่อการจัดการศึกษาและก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน ที่ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งด้านงบประมาณ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชนดังนั้นจึงเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติเล็กต่อไป

3.2 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ศรีชมภู ผู้บริหารโรงเรียนบ้านโนน ครู ผู้แทนกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษา พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ และระดับมาก จำนวน 4 ข้อ นำมาจัดเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.40) มีรูปแบบทำให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และรูปแบบช่วยให้ครอบครัว สังคม และชุมชนมีความอบอุ่นซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.79$, S.D.= 0.41) และรูปแบบทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.43) ตามลำดับ

3.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ นำมาจัดเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ($\bar{X} = 5.00$, S.D.= 0.00) นักเรียนภาคภูมิใจที่โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ($\bar{X} = 4.89$, S.D.= 0.33) โรงเรียนมีภูมิทัศน์สวยงาม รมรื่น มีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้ และปลอดภัยและโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.44) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งนี้ พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลตามคำถามในการวิจัย 3 ประเด็น คือ

1. องค์ประกอบและความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน

เป็นอย่างไร

2. รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง อย่างไร

3. รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด และมีผลอย่างไร

รายละเอียดของแต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

1. ความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนเป็นอย่างไร

ผลจากการวิจัยในการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน ในครั้งนี้ในภาพรวม พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครู และประธานกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ของชุมชนและแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การสำรวจความต้องการในช่วงต้นนี้ทำให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำไปใช้ในการวางแผน และร่างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เป็นอย่างดี เพราะสามารถกำหนดองค์ประกอบและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของชุมชน ซึ่งผลการสำรวจความต้องการดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า การที่ชุมชนต้องการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนได้มีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมจัดกระบวนการเรียนการสอนดังปรากฏในมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้

สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิและมาตรา 24 (6) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 2) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 4) ได้สรุปบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนในยุคปฏิรูปว่า ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการวางแผนบริหารจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนจัดหาและให้บริการทรัพยากรต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของโรงเรียนตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนของนักเรียนและการบริหารจัดการทางการศึกษาของโรงเรียน นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยญา อภิบาลกุล (2545, หน้า 128-129) ที่ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษา พบว่า ชุมชนมีความต้องการการมีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ชุมชนมีความต้องการการมีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษาเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านงานบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.89) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.89) ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.88) ด้านงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D.= 0.74) ด้านงานธุรการและการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D.= 0.79) ด้านงานอาคารสถานที่ ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D.= 0.74) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม สุวรรณ (2542, หน้า 86-88) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมทุกงานตามภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกองค์การบริหาร

ส่วนตำบลที่มีวุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานะตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2. รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง อย่างไร

รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นรูปแบบที่เป็นเอกสารประกอบด้วยข้อความ ภาพ การอธิบายรูปแบบให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2555, หน้า 12) ที่กล่าวว่า รูปแบบหมายถึงภาพร่างที่แสดงถึงองค์ประกอบ ขั้นตอนการดำเนินงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือ ภาพย่อยของทฤษฎีหนึ่งๆ ที่เขียนออกมาในลักษณะที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับอุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 31) ที่กล่าวถึง รูปแบบว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดของไพรัช ถิตย์ผาด (2544, หน้า 30) ที่กล่าวว่า รูปแบบ (Model) คือ สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นวิธีการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและจินตนาการของบุคคลที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผังต่อเนื่อง หรือสมการคณิตศาสตร์ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และสามารถเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่างๆ ได้อย่างกระชับและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 93) ที่กล่าวว่า รูปแบบคือสิ่งที่เป็นเค้าโครงของเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิดขององค์ประกอบต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยในการศึกษาปัญหา แนวคิด และปรากฏการณ์ต่างๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่ายและดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bardo and Hartman (1982, pp. 22-24) ที่กล่าวถึง รูปแบบว่าเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจไม่ใช้การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด Keeves (1994, p. 33) ที่กล่าวถึง รูปแบบไว้ว่าเป็นสิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องของระหว่งชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือองค์ประกอบสำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้เข้าใจ

ข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

สำหรับผลการวิจัยนี้ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) รูปแบบกระบวนการ 4) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้และ 5) ผลที่เกิดหลังการใช้รูปแบบ พร้อมทั้งรายละเอียดสำคัญที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ตลอดจนลักษณะของการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพตลอดระยะเวลาของการใช้รูปแบบ ซึ่งผลการวิจัยในส่วนขององค์ประกอบรูปแบบนี้คล้ายกับงานวิจัย ของจิณฉัตร ปะโคทัง (2549, หน้า 211) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วม 3) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับ สุระพี อาคมคง (2550, หน้า 178) ได้พัฒนารูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้าร่วมวางแผนการศึกษา 2) การวางโครงการสนับสนุน 3) ร่วมกำกับติดตามประเมินผล และยังสอดคล้องกับ ปรีดาวรรณ อินทวิมลศรี (2548, หน้า 283-285) ที่กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4) ระดับการมีส่วนร่วมและ 5) บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังคล้ายกับงานวิจัยของ รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548, หน้า 228-233) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและจุดมุ่งหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ 3) องค์คณะบุคคลที่เป็นคณะกรรมการ 4) การได้มาซึ่งคณะกรรมการ 5) กระบวนการบริหารของคณะกรรมการ 6) ประสิทธิภาพของการบริหาร และคล้ายกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2551, หน้า 297) ซึ่งได้สร้างรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการพัฒนาครูภูมิวิสัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พบว่า

องค์ประกอบของรูปแบบ มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ (Principle) 2) วัตถุประสงค์ (Objective) 3) เป้าหมาย (Target) 4) ลักษณะสำคัญของรูปแบบ (Decisive Attribution) 5) แนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ (Implementation) 6) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการใช้รูปแบบ (Success Factor) และ 7) ผลงานสำคัญที่จะเกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบ (Result)

3. รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด และมีผลอย่างไร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการจัดทำร่างรูปแบบ และตรวจสอบคุณภาพของร่างรูปแบบ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งทำให้ทราบแนวทาง ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการศึกษาดูงานรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบายของ เสอเพลอโมเดล และแก่นจันทร์ โมเดลมากร่างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาอื่นๆ ได้ โดยผ่านการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ซึ่งการประเมินครั้งนี้พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับสมบูรณ์และโดยภาพรวมรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถเป็นแนวทางนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ เนื่องจากหลักการแนวคิดของรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสอดคล้องกับหลักการปฏิรูปการศึกษาไทยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ที่ระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้แก่ สถานศึกษา ประสาน

ร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาผู้เรียน (มาตรา 24 (6)) สถานศึกษา ร่วมกันครอบครัวจัดระบบการเรียนรู้อยู่ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน (มาตรา 29) ผู้แทนผู้ปกครองร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 40) สอดคล้องกับ ชล้า อรรถธรรม (2553, หน้า 152-153) ได้วิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการ การศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เสอเพลอโมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนในเขตตำบล เสอเพลอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ทั้ง 4 งาน ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เสอเพลอโมเดล สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่สร้างขึ้นพบว่า วิธีการดำเนินงาน 5 ร่วม ได้แก่ ร่วมคิด คือ ร่วมระดมความคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วม วางแผน คือ การวิเคราะห์ภารกิจตามกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา ได้แก่ โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และองค์การบริหารส่วนตำบล จากนั้นร่วมกันจัดทำคู่มือการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการ คือ โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการตามคู่มือการดำเนินงานร่วมประเมิน คือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลและร่วมชื่นชม คือ เมื่อโรงเรียนผ่านการ ประเมิน และได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติและผลการตรวจสอบความเป็นไปได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการ ทดลองใช้ และประเมินรูปแบบ พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) โรงเรียนในตำบลเสอเพลอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.08 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.35 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.35 นักเรียน ที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ โรงเรียนในตำบลเสอเพลอ หลังดำเนินงานในภาพรวม พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดลงร้อยละ 65.96 สำหรับความพึงพอใจของ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเสอเพลอ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้บริหารและครู และนักเรียนในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ รวมทั้งหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดอื่นๆ สามารถนำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของชุมชน ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งสำหรับใช้ใน

โรงเรียน เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งศึกษาข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณทำให้ได้ข้อมูลทั้งในเชิงลึกและทั้งภาพกว้าง ดังนั้น รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการวิจัยจึงมีลักษณะที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ รวมทั้งเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามบริบทของสถานศึกษา นอกจากนี้ รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในครั้งนี้ ยังมีคุณลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของแต่ละองค์ประกอบ โดยสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม และบทบาทหน้าที่ของชุมชนและแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบ

ก่อนที่จะนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองใช้โรงเรียนบ้านโนน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ขาดความพร้อมและปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านต่างๆ มีสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบ การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยิ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติและเกณฑ์ขั้นต่ำร้อยละ 50 โดยเฉพาะในสาระการเรียนรู้หลักภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ อีกทั้ง คุณลักษณะของนักเรียนตามจุดเน้นการพัฒนายังไม่เป็นที่พอใจของชุมชน ที่สำคัญยังพบว่านักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่องเขียนไม่คล่อง และคิดคำนวณพื้นฐานไม่ผ่านเกณฑ์และผลการประเมินภายนอกอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่ต้องการพัฒนาร่วมกัน คือ การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยที่พบปัญหาในด้านบุคลากร ครูไม่มีความรู้และวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย การขาดแคลนครูผู้สอน สื่ออุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ที่มีอยู่ก็ไม่สนองต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และจำนวนนักเรียนลดลงเรื่อยๆ เพราะผู้ปกครองไม่มั่นใจในการดำเนินงานของโรงเรียนแห่งนี้

แต่หลังจากที่โรงเรียนได้นำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาทดลองใช้แล้ว ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ผลต่อผู้เรียน

ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นทั้งผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับปฐมวัย โดยผู้เรียนระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมได้ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการธรรมชาติของเด็กปฐมวัยและผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย 4 มาตรฐาน 17 ตัวชี้วัด ผู้เรียนระดับประถมศึกษา มีผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา 6 มาตรฐาน 26 ตัวชี้วัด

2. ผลต่อสถานศึกษา

สถานศึกษามีความเข้มแข็งเพราะชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อีกทั้งสถานศึกษาเห็นความสำคัญของชุมชน และให้การสนับสนุนบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้ได้รับความไว้วางใจ ศรัทธา และเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาจากชุมชน จะเห็นได้จากสถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านภูมิทัศน์ โดยได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมกันปรับภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ให้สวยงามโดยการตัดตกแต่งกิ่งไม้ในโรงเรียนและระดมทุนในการก่อสร้างสนามเด็กเล่น และห้องสมุดใหม่ นอกจากนั้นยังได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดบึงกาฬและองค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการก่อสร้างอาคารเรียน จำนวน 1 หลัง 5 ห้องเรียน และอาคารเครื่องเล่นสนาม จำนวน 1 หลัง เพื่อรองรับการรวมศูนย์ของใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างเสริมพัฒนาการให้กับเด็ก เพื่อให้เป็นศูนย์ปฐมวัยต้นแบบของตำบล โดยนำเอาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ศูนย์มารวม นอกจากนั้นสถานศึกษายังได้รับความไว้วางใจ และความภาคภูมิใจจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งถือว่ามีผลสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

3. ผลต่อชุมชน

จากการนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ค่านิยมของชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและยั่งยืนเมื่อชุมชน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ ดูแลต่อการจัดการศึกษาและก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน ที่ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งด้านงบประมาณ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน ดังนั้นจึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

ส่วนการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทดลองใช้รูปแบบ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในโรงเรียนบ้านโนน พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู ตัวแทนผู้ปกครอง นักเรียน ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะหลังการทดลองใช้รูปแบบแล้วส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกยิ่งขึ้น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในด้านต่างๆ เช่น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สถานศึกษามีความเข้มแข็งมีคุณภาพ ได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและเกิดความภาคภูมิใจต่อสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนในภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา และด้านประเมินผลการจัดการศึกษา

2. รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเอกสารรูปแบบที่มีสาระสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการตามรูปแบบเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิด องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 รูปแบบกระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และ องค์ประกอบที่ 5 ผลที่เกิดหลังการใช้รูปแบบ

3. รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลต่อการส่งผลใน 3 ด้าน คือ ผลต่อผู้เรียน ผลต่อสถานศึกษา และผลต่อชุมชน

จากผลการวิจัยที่ค้นพบข้างต้น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานระดับนโยบาย ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการกำหนดนโยบายในการนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบหลักอย่างละเอียด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าองค์ประกอบนั้นๆ จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจริงๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเคียงหรือปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์

ยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน และใช้เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียน ประถมศึกษาต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกรณีศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่ได้รับการเสนอแนะ ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา เช่น ศักยภาพของหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ศักยภาพของผู้บริหาร ตลอดจนปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี